

د ملگرو ملتونو رپوټ: په ۲۰۱۷ کال کې ۱۰۰۰۰ ملکي تلفات خانمرگي بریدونه اوځای په ځای شوي چاودیدونکي توکي د بیر شمیر مرگ ژوبلي لامل شوي

کابل، د ۲۰۱۸ کال د فبروري ۱۵ مه - د ملگرو ملتونو د کلني رپوټ پر بنسټ چې په افغانستان کې پر ملکي وگړو د وسله والو شخړو اغيزي مستندوي، څه باندې ۱۰۰۰۰ ملکيانو په ۲۰۱۷ ميلادي کال کې خپل ژوند له لاسه ورکړی او يا هم ژوبل شوي دي.

په افغانستان کې د ملگرو ملتونو د مرستندويه پلاوي يوناما او د ملگرو ملتونو د بشري حقونو د دفتر له لوري په کلني رپوټ کې چې نن خپور شو په ټوله کې په ۲۰۱۷ کال کې ۱۰۴۵۳ ملکي تلفات مستند شوي، ۳۴۳۸ وژل شوي او ۷۰۱۵ ټپيان دي. که څه هم دا شمیرې د ۲۰۱۶ ميلادي کال په پرتله ۹ سلنه کموالی په ډاگه کوي، دا رپوټ د خانمرگو چاودنو او نورو بریدونو چې ځای په ځای شوي چاودیدونکي توکي په کې کارول شوي د زیاتو ملکي وگړو د مرگ ژوبلي لامل شوي.

د افغانستان لپاره د ملگرو ملتونو د سرمنشي خانگري استازي تدامچي ياماموتو وويل: په رپوټ کې هينسونکي شمیري د جگړې د اغيزو په اړه با اعتباره معلومات برابروي، خو يوازې شمیرې نشي کولی پر عامو خلکو په ځانگړي توگه پر ښځو او ماشومانو يي ناوړه بشري اغيزې راوغاري.

ښاغلي يماموتو چې د يوناما مشر هم دی د خانمرگو بریدونو له امله ملکيانو ته د اوبنتي زيان په اړه ژوره اندېښنه څرگنده کړه او وويل: زه په ځانگړي توگه په ملکي استوگن سيمو کې له توپير پرته او غير قانوني توگه د ځای په ځای شوي چاودیدونکو توکو لکه خانمرگو بمونو او د فشار سره چاودیدونکي وسيلې د کارولو دوام شاک کړی يم. هغه وويل دا شرم دی.

په ۲۰۱۷ کال کې د ملکي تلفاتو دوهم ستر لامل د حکومت پلوه او حکومت مخالف عناصرو تر منځ ځمکنی نښتي وي. که څه يي هم د ۲۰۱۶ کال په پرتله ۱۹ په سلو کې کموالی درلود.

رپوټ له دريو دوه برخي تلفات يعني ۶۵ سلنه يي حکومت مخالف عناصرو ته منسوب کړي: ۴۲ سلنه طالبانو، ۱۰ سلنه داعش/د اسلامي دولت د خراسان ولايت او ۱۳ سلنه يي نورو حکومت مخالف او نا مشخصو عناصرو ته نسبت ورکړل شوي.

حکومت پلوه ځواکونو د پنځمې برخي تلفاتو لامل شوي: ۱۶ سلنه يي افغان امنيتي ځواکونو، ۲ سلنه يي نړيوالو پوځي ځواکونو، يوه يوه سلنه حکومت پلوه وسله والو ډلو او نا مشخصو حکومت پلوه ځواکونو ته نسبت ورکړل شوي دي. د حکومت پلوه ځواکونو او نا مشخصو حکومت مخالف عناصرو ترمنځ ډزې د ۱۱ سلنه ملکي تلفاتو لامل گرځيدلي.

له شخړو سره تړلي تاوتریخوالي له امله د ښځو او ماشومانو اغيزمنتيا هماعسي درنه پاتې ده. يوناما مستند کړي چې په ۲۰۱۷ کال کې ۳۵۹ ښځې وژل شوي چې پنځه سلنه لور والی ښيي او ۸۶۵ نورې ټپيانې شوي. د ماشومانو په تلفاتو کې - ۸۶۱ وژل شوي او ۲۳۱۸ نور ټپيان شوي دي چې دا د تير ۲۰۱۶ کال په پرتله ۱۰ سلنه زیاتوالی ښيي.

په هغو بریدونو کې چې حکومت مخالف عناصرو ملکيان په کې په قصدي توگه په نښه کړي په ۲۰۱۷ کال کې په افغانستان کې د ټولو ملکي تلفاتو ۲۷ سلنه جوړوي، په ځانگړي توگه دغه تلفات د خانمرگو او ډله ييز بریدونو چې په مستقيم ډول په کې ملکيان او ملکي اهداف په نښه شوي، رامنځ ته شوي ده.

له ۲۰۰۹ راهيسي چې يوناما د ملکي تلفاتو ثبتول پيل کړي تر ټولو خونړی پېښه چې يي مستنده کړې هغه په کابل کې د می په ۳۱ مه ده چې يوه خانمرگي بریدگر خپل لاری موټر چې نژدې ۲۰۰۰ کيلو گرامه د پوځي کچې چاودیدونکي توکي يي په کې ځای په ځای کړي و او د سهار له گڼې گونې ډکو ساعتونو کې په ملکي ميشته سيمه کې وچاوه. دغې سترې چاودنې ۹۲ کسه ملکيان ووژل او ۴۹۱ نور يي ټپيان کړل.

د بشري حقونو لپاره د ملگرو ملتونو عالي کمشنر زيد رعد الحسين: ملکي افغانان چې ورځني ژوند ته ځي - په بس کې سفر کوي، په جوماتونو کې عبادت کوي، د هغې ودانۍ له څنگ تيريزي چې په نښه شوي، وژل کيږي. د افغانستان خلک هر کال له بل کال وروسته په نا امنۍ او ډار کې ژوند ته دوام ورکوي، پداسې حال کې چې څوک د هغوی ژوند ختموي او رږوي يي له مجازاتو څخه تښتي.

نوموړي وويل: د نړيوالو بشر دوستانه او بشري قوانينو له مخې دغه شان بریدونه منع دي او ښايي په ډيرو مواردو کې جنګي جرمونه وشميرل شي. عاملين يي حتما بايد مشخص او عدلي تعقيب شي.

رپوټ کې د ۱۰۰۰ ملکي تلفاتو (۳۹۹ وژل شوي او ۶۰۱ ټپيان) او د ۱۱۹ ملکيانو اختطاف داعش/ د اسلامي دولت د خراسان ولايت ته نسبت ورکړی . رپوټ کارې: "دغه ډلې په ۲۰۱۷ ميلادي کال کې ملکي وگړي په نښه کړي او په ځانگړي توگه په ملکي ميشته سيمو کې له توپير پرته امنيتي ارگانونه په نښه کړي." یوناما پر عبادت خایونو ، مذهبي مشرانو او عبادت کوونکو د شپږو بریدونو په ترڅ کې د ۱۶۰ ملکي وگړو وژنه او ۲۵۲ نورو ملکي وگړو ټپي کيدل ثبت کړي چې داعش يې د ۲۰۱۷ کال په اوږدو کې پرې منلي.

د رپوټ پر بنسټ د نړيوالو پوځي ځواکونو او افغان هوايي ځواک له لوري د هوايي بریدونو شمير د پام وړ په توگه زيات شوی دی. یوناما د هوايي عملياتو له اړخه چې د حکومت پلوه ځواکونو له لوري ترسره شوي ۶۳۱ ملکي تلفات (۲۹۵ وژل شوي او ۳۳۶ ټپيان) مستند کړي چې د ۲۰۱۶ کال په پرته د ملکي تلفاتو په برخه کې ۷ سلنه زياتوالی په ډاگه کوي. دا له ۲۰۰۹ کال راهيسې چې یوناما د ملکي تلفاتو مستندول پيل کړي دي په يوه کال کې د هوايي بریدونو له اړخه د رامنځ ته شوو تلفاتو تر ټولو لوړه شميره ده. هوايي عمليات په ۲۰۱۷ ميلادي کال کې د ټولو ملکي تلفاتو ۶ سلنه جوړوي.

رپوټ د افغانستان د حکومت او حکومت پلوه امنيتي ځواکونو له لوري په ۲۰۱۷ کال کې له زيان څخه د ټولني د خوندي کيدو په موخه د پورته شوو گامونو ستاينه کړي او حکومت پلوه ځواکونو ته د منسوب شوو ملکي تلفاتو په کچه کې ۲۳ سلنه کموالی همدا په ډاگه کوي.

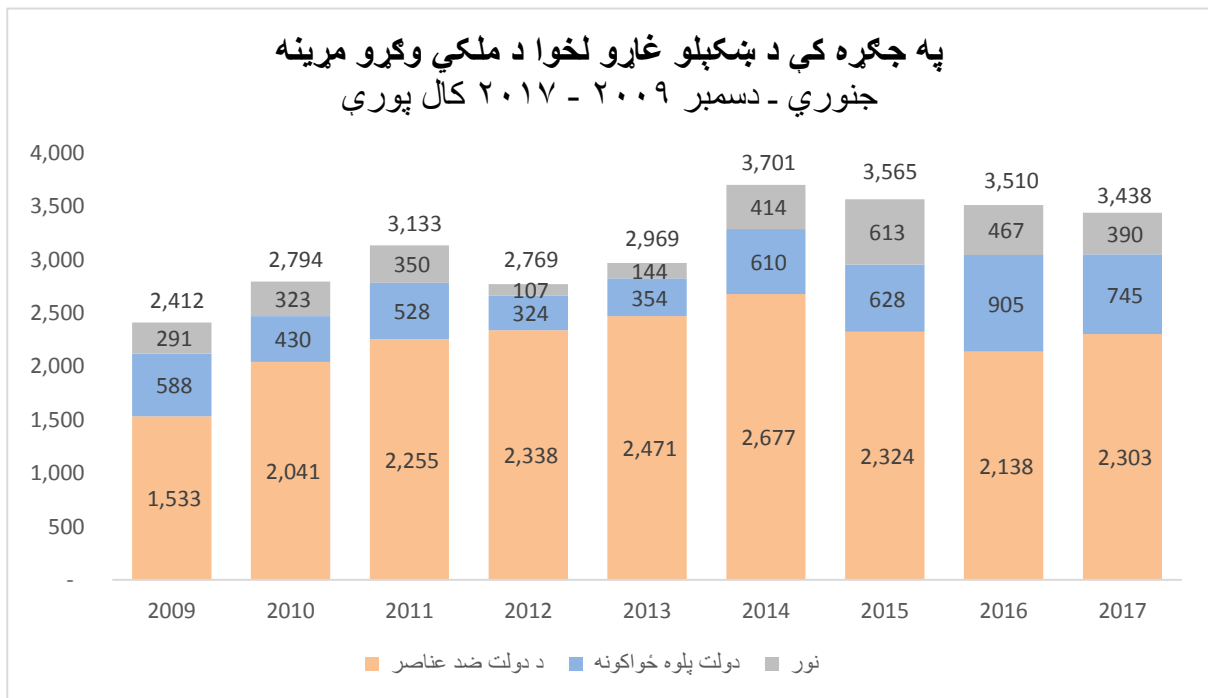
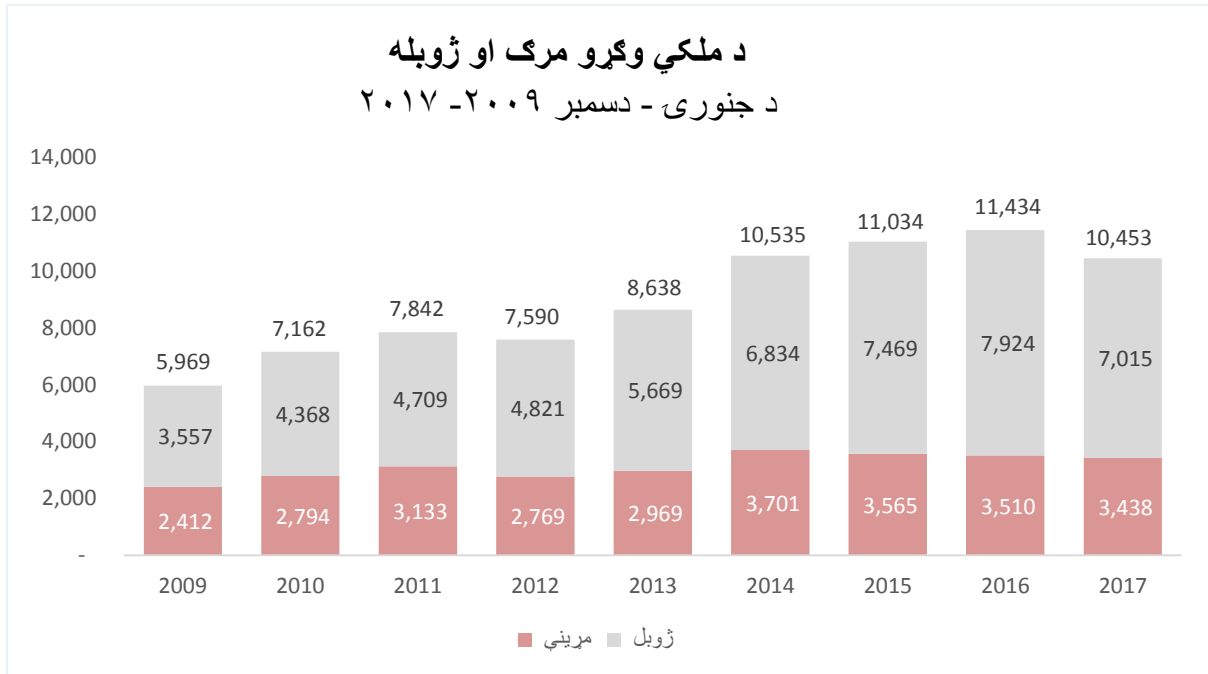
د خوندي ساتني نور اقدامات چې د حکومت له لوري ترسره شوي په دې کې د ملکي تلفاتو د مخنيوي لپاره د ملي پالیسي تصويب او ۱۹۸۰ د متعارف شوي وسلو د کنوانسيون د اسنادو تصويب دی او د دې د پنځم الحاقې پروتوکول په چوکاټ کې د جگړې د چاودیدونکو توکو د پاکولو لارښوونه کوي.

رپوټ د پنځم پروتوکول د پلی کيدو په اهميت ټينگار کوي چې په ۲۰۱۷ کال کې هم درلود. یوناما ۱۶۴ وژل شوي او ۴۷۵ ټپيان د جگړو د پاتې شوو چاودیدونکو توکو په پایله کې ثبت کړي، له دې ډلې ۸۱ سلنه قربانيان يې ماشومان دي او ډيری ژوندي پاتي شوي کسانو د بدن غړي لاس او پښې يا سترگې له لاسه ورکړي او نور جدي ټپونه يې زغملي، رواني زيان يې ليدلی او د دوی عادي ژوند يې له محدودیتونو سره مخامخ کړی دی.

د سپارښتنو په ډله کې، یاد رپوټ په جگړه کې پر ښکېلو غاړو غږ کړی چې د ملکيانو او ملکي تاسيساتو د خونديتوب لپاره ټول اړين تدابير ونيسي. رپوټ پر حکومت مخالف عناصرو غږ کوي چې د ملکي اهدافو او ملکيانو عمدي وژني بندې کړي، په هغو سيمو کې چې تر ډيره د ملکيانو له لوري کارول کيږي له توپير پرته او په نامناسبه توگه د خاي په خای شوو چاودیدونکو توکو کارول ودروي.

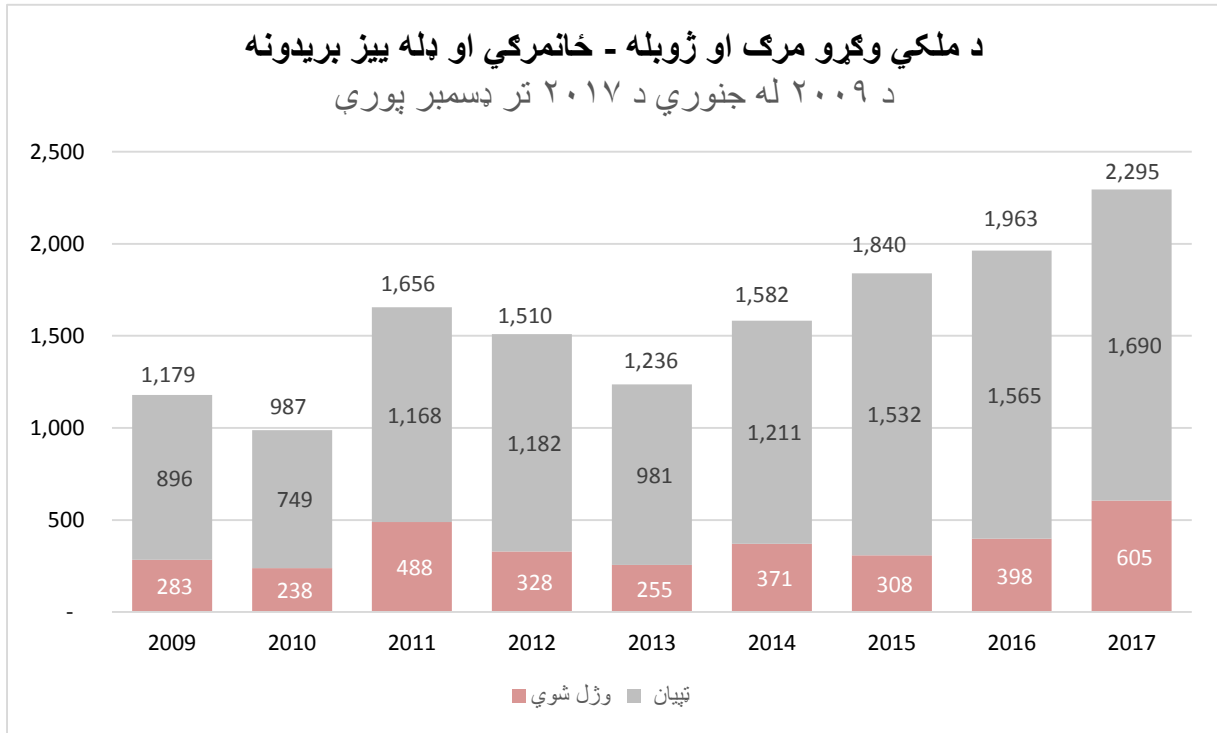
د یوناما د ۲۰۱۷ په وسله والو شخړو کې د ملکي وگړو خونديتوب دکلنی رپوټ خلاصه دلته دلاسرسي وړ دی

<https://unama.unmissions.org/protection-of-civilians-reports>

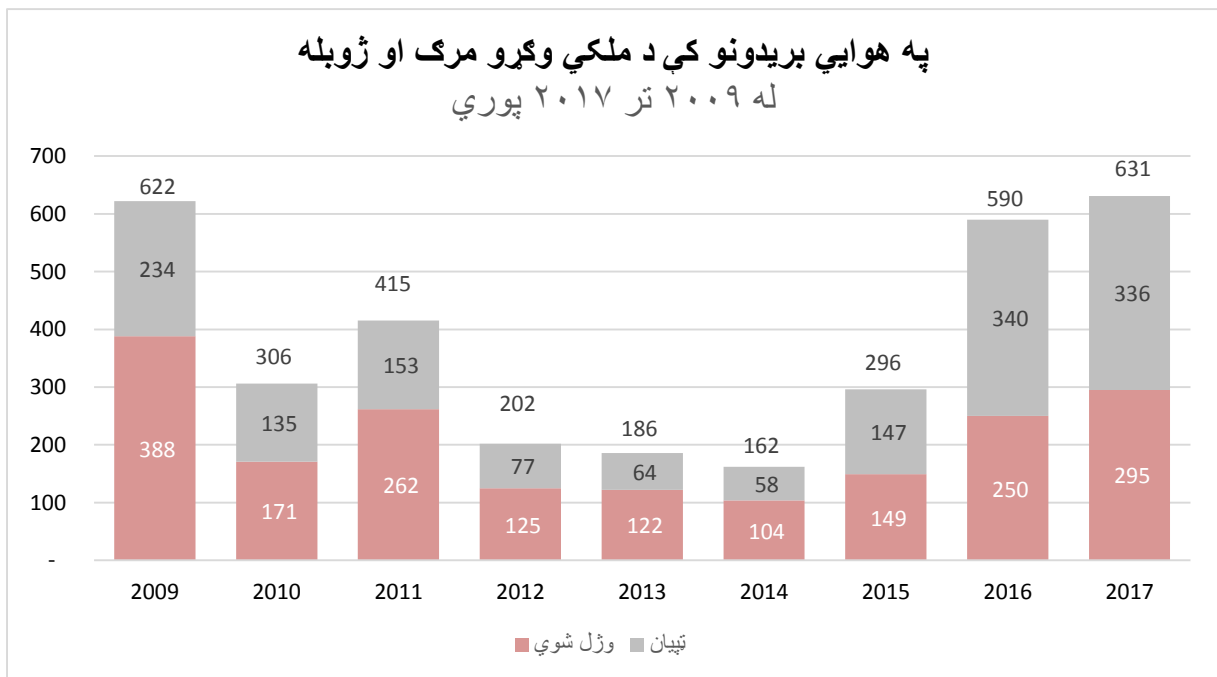

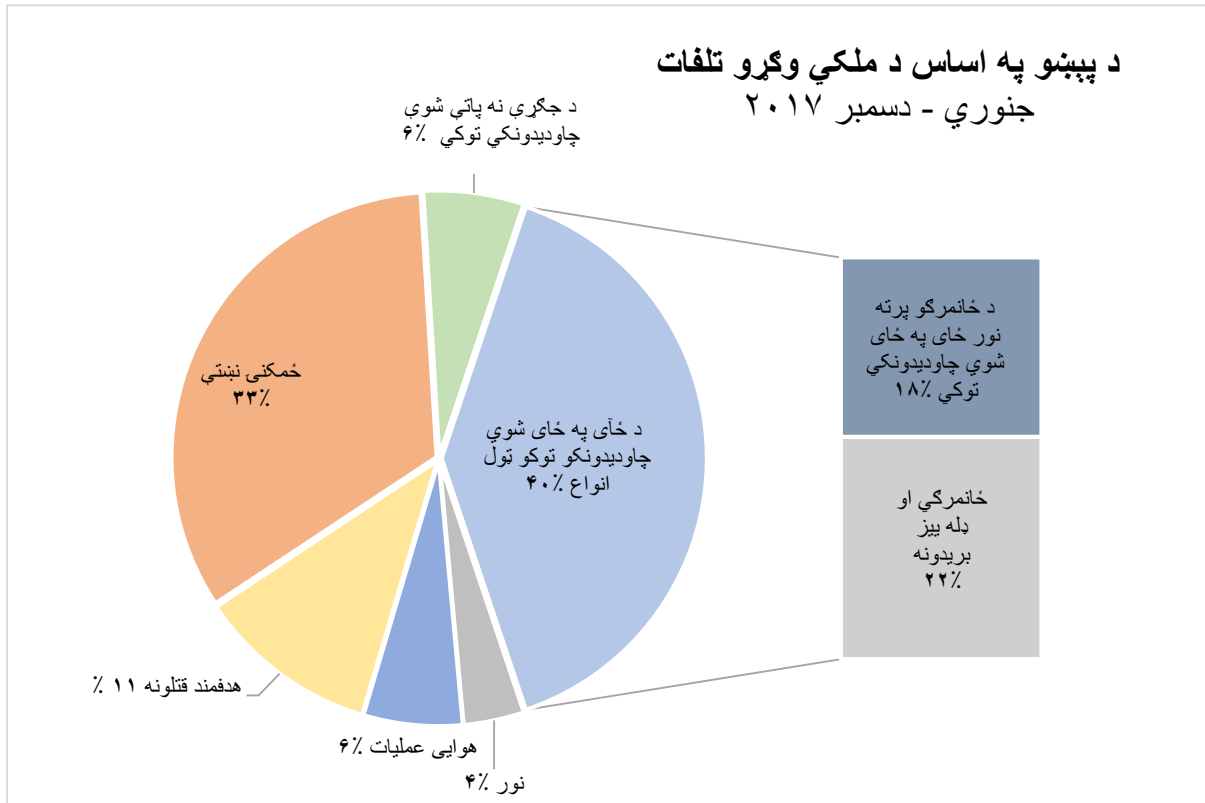

د ملکي وگړو مرگ او ژوبله - ځانمرغي او ډله ییز بریدونه
د ۲۰۰۹ له جنوري د ۲۰۱۷ تر ډسمبر پوري

په هوايي بریدونو کې د ملکي وگړو مرگ او ژوبله
له ۲۰۰۹ تر ۲۰۱۷ پوري

يوناما د افغانستان له خلکو او حکومت څخه سولې او ثبات ته د رسيدو لپاره ملاتړ کوي. د سياسي ماموريت په توگه له خپل ماموريت سره سم، يوناما د شخړې مخنيوی او حل، د ونډې اخيستني د زياتيدو او ټولنيز يووالي او همدارنگه د سيمه یيزو همکاريو د پياوړتيا ملاتړ کوي. دا ماموريت د اغيزمنې حکومتدارۍ ملاتړ کوي، ملي مالکيت او حساب ورکونکو بنسټونو ته چې بشري حقونو ته د درناوي پر بنسټ جوړ شوي، ملاتړ کوي. يوناما د استقلاليت، بي پری والي او يووالي د اصل په پام کې نيولو سره د ډيپلوماتيکو اقداماتو په گډون د شخړو د زياتيدو او پراخيدو او مخنيوي په موخه 'د ښه نيت چارې' او نورو کلپدي خدمتونه برابروي. دا ماموريت د افغانانو پرمختگ او بشري لومړيتوبونو لپاره نړيوالي مرستې همغږي کوي.